

**Cofnodion Cyfarfod PWYLLGOR GWASANAETHAU DEMOCRATAIDD
a gynhaliwyd yn Neuadd y Cyngor, Penmorfa. Aberaeron ac o bell drwy
gynhadledd fideo ar ddydd Gwener, 16 Rhagfyr 2022**

PRESENNOL: Y Cynghorydd Elizabeth Evans (Cadeirydd) a'r Cynghorwyr Gwyn James, Gareth Lloyd, Caryl Roberts ac Endaf Edwards

HEFYD YN BRESENNOL: Y Cynghorwyr Bryan Davies, Catrin M S Davies, Clive Davies, Keith Evans, Rhodri Evans, Keith Henson a Wyn Thomas.

SWYDDOGION YN BRESENNOL: Lowri Edwards (Swyddog Arweiniol Corfforaethol, Gwasanaethau Democrataidd); Arwyn Morris (Swyddog Arweiniol Gwasanaethau Cwsmeriaid) a Nia Jones (Rheolwr Corfforaethol Gwasanaethau Democrataidd)

(10.00am - 11.40am)

- 1 Ymddiheuriadau**
Cynghorydd Mark Strong
- 2 Datgelu buddianau personol / buddiannau sy'n rhagfarnu**
Dim.
- 3 Cadarnhau Cofnodion y cyfarfod blaenorol ac ystyried unrhyw faterion sy'n codi**
PENDERFYNWYD cadarnhau cofnodion y cyfarfod a gynhaliwyd 17 Mehefin 2022 yn rhai cywir.

Materion yn codi
Dim.

- 4 Darpariaeth iPads, Technoleg Gwybodaeth i Aelodau**
Cyflwynodd Arwyn Morris, Swyddog Arweiniol Corfforaethol ar gyfer Cyswllt Cwsmeriaid adroddiad i'r Pwyllgor yn amlinellu'r ddarpariaeth bresennol o offer a meddalwedd sy'n cynnwys gliniadur a 2 sgrin sy'n galluogi Cynghorwyr i weld y cyfarfod o bell, y camera a phapurau ar yr un pryd, tra gellir defnyddio meddalwedd Office 365 at hyd at 5 darn gwahanol o offer gan gynnwys ffonau, iPads a dyfeisiau eraill.

Nododd fod yr Aelodau wedi gofyn am adroddiad mewn perthynas â phrynu iPads fel offer ychwanegol, a phwysleisiodd y byddai angen patsio'r rhain i rwydwaith y Cyngor, gyda phob Aelod yn gyfrifol am ddiweddarau patsiau sy'n diogelu data'r Cyngor a data personol y Cynghorwyr gan nad oes modd gwthio diweddariadau o bell drwodd yn awtomatig gan staff TGCh.

Cost prynu gliniaduron ar hyn o bryd yw £680. Mae iPad Generation 9 yn costio £350, tra bod y iPad Generation 10 diweddaraf wedi costio rhwng £350 a £400. Gan ychwanegu treth ar werth, byddai cyfanswm y gost yn agos at £500. Ar hyn o bryd rhestrir y iPad Generation 10 ar wefan Apple am £499. Mae offer TGCh yn cael ei brynu drwy fframwaith prynu, sydd yn

wahanol i flynyddoedd blaenorol, yn cyfyngu ar werthu ymlaen gan yr awdurdod.

Cyn cychwyn y tymor bwrdeistrefol 5 mlynedd, neilltuir cyllideb i dalu am y gost o brynu offer i Aelodau. Does dim darpariaeth ychwanegol, ac eithrio costau cynnal a chadw.

Gofynnodd aelodau am gymorth i drosglwyddo gwybodaeth bersonol eu bod wedi storio ar yr iPads a dderbyniwyd yn ystod y tymor bwrdeistrefol blaenorol a chawsant gyngor bod hon yn broses gymharol syml, fodd bynnag, mae croeso iddynt gysylltu â TGCh os oes angen cyngor arnynt, fodd bynnag ni fyddai staff TGCh yn gallu gwneud hyn ar gyfer Aelodau, gan ei fod yn cynnwys gwybodaeth bersonol.

Gofynnodd yr aelodau a oedd arolwg wedi'i gynnal i ofyn am eu barn. Cadarnhawyd bod Cadeirydd blaenorol y Pwyllgor wedi cynnal ei arolwg ei hun ac wedi rhoi adborth yn y cyfarfod canlynol.

Nododd yr aelodau fod gliniaduron a 2 sgrin yn wych ar gyfer gwaith o ddydd i ddydd a mynychu cyfarfodydd o'u cartrefi; fodd bynnag, oherwydd natur eu gwaith, byddai angen iddynt hefyd gael mynediad o leoliadau eraill pan nad ydynt yn y swyddfa neu gartref, neu tra yn eu cymunedau pan fyddant yn dymuno rhannu rhywbeth ag eraill, neu ymweld â choed, tyllau yn y ffordd ac erydu arfordirol, gan nodi bod presenoldeb mewn cyfarfodydd yn ffurfio llai na 50% o'u hamser. Os oes gan adeiladau eraill Wi-Fi, mae popeth yn iawn, ond nid yw hyn bob amser yn bodoli.

Nododd yr aelodau fod angen trafodaeth ynghylch anghenion Cynghorwyr gan ofyn a oedd y rheolau prynu wedi newid. Nodwyd hefyd eu bod yn cael eu hannog i beidio â mynychu'r swyddfeydd, sy'n ei gwneud yn anodd iddynt ddefnyddio'r argraffwyr, gan nodi y gallai fod yn well gan rai Aelodau gael argraffwyr cartref unigol gan ofyn a fyddai modd sicrhau bod offer ychwanegol ar gael heb unrhyw gost i Gynghorwyr neu drethdalwyr.

Nododd yr aelodau na all rhai ohonyn nhw gael 4G ar eu ffonau, gan ofyn a fyddai modd darparu hynny, gan fod cynghorau eraill yn rhoi dewis i'w haelodau gan gynnwys 4G. Nododd eraill fod yr ateb yn iawn i Swyddogion, ond derbyniodd aelodau gliniadur a sgrin 2 pan nad oedd llawer yn gwybod sut i'w troi ymlaen felly bod yn rhaid i'r datrysiad a ddarperir fod yn briodol i Aelodau.

Roedd Aelodau eraill o'r farn bod argraffwyr cartref yn gam enfawr yn ôl o ran cost a'r amgylchedd, a bod systemau Apple yn aml yn anghydnaws â systemau Swyddfa Android, gan atgoffa'r Aelodau bod trwyddedau Office 365 yn eu galluogi i rannu'r drwydded ar draws hyd at 5 darn arall o offer.

Nododd y Cadeirydd bod modd cymryd cyfarfodydd drwy'r ffôn fodd bynnag nad yw'n ddelfrydol ac ei bod yn ymddangos mai consensws cyffredinol yw y byddai'n dda cael dewis. Cytunodd yr aelodau, gan nodi nad oedden nhw'n gofyn am bopeth, fodd bynnag bydden nhw'n ei werthfawrogi pe bai opsiwn i newid y pecyn.

Atgoffodd Arwyn Morris Aelodau bod y penderfyniad i symud i Modern.gov o ganlyniad i symud o oes papur at ddatrysiad digidol sy'n berthnasol ar draws y sir gyfan. Mae rhai Aelodau sydd wedi dychwelyd wedi cadw eu hen argraffwyr, ond bydd yn rhaid iddyn nhw brynu inc a phapur eu hunain os ydynt yn dewis i barhau i'w defnyddio. Nododd hefyd ei bryder o ran mynychu cyfarfod trwy sgrin gymharol fach 7", tra'n cael mynediad at ddogfen yn ddigidol ar yr un pryd. Atgoffodd yr Aelodau hefyd fod angen iddynt sicrhau cyfrinachedd a diogelwch papurau cyfrinachol os ydynt yn mynychu cyfarfodydd o bell o leoliadau eraill. Fe'u hatgoffwyd hefyd y gallent ddefnyddio eu 4G personol fel hotspot ar gyfer cael mynediad at eu gliniaduron, ac os oes angen cyngor ar Aelodau, y dylent gysylltu â'r ddesg gymorth TGCh.

Nododd yr aelodau na allant argraffu dogfennau yn uniongyrchol o Modern.gov ac fe'u hatgoffwyd bod Modern.gov yn ateb digidol diogel, gyda'r nod o wella diogelwch a hefyd yn cyfrannu at leihau ôl troed carbon y Cyngor a thirlenwi o ddogfennau sydd wedi'u printio. Fodd bynnag, gellir argraffu dogfennau cyhoeddus o wefan y Cyngor.

Gofynnodd yr aelodau am iddynt gael eu hymgyngori ynghylch eu gofynion TGCh, a chytunwyd y byddai'r Cadeirydd a'r Is-gadeirydd yn cyfarfod â swyddogion o'r Gwasanaethau Democrataidd i drafod cynnwys holiadur.

PENDERFYNWYD cyhoeddi arolwg o'r holl Gyngorwyr ynglŷn â'u gofynion TGCh.

5 Amrywiaeth mewn Democratiaeth

Cyflwynodd Nia Jones, Rheolwr Corfforaeth Gwasanaethau Democrataidd yr adroddiad i'r Pwyllgor gan nodi'r Datganiad Amrywiaeth mewn Democratiaeth a gafodd ei gymeradwyo gan y Cyngor ar 23 Medi 2021.

Nodwyd bod canran y Cynghorwyr benywaidd wedi cynyddu o 12% i 24% yn dilyn etholiad Mis Mai ac isetholiad Llanbedr Pont Steffan ym mis Hydref, a bod canran yr Aelodau benywaidd sydd newydd eu penodi yn sylweddol uwch sy'n dangos camau cadarnhaol tuag at sicrhau amrywiaeth mewn democratiaeth. Nodwyd hefyd bod nifer y Cynghorwyr benywaidd a etholwyd yn gynrychioliadol o'r nifer o ymgeiswyr a safodd i gael eu hethol.

Nododd yr aelodau bod y ffigyrau ar gyfer Plaid Cymru a'r Democratiaid Rhyddfrydol yn gadarnhaol fodd bynnag roedd gwaith sylweddol i'w wneud o hyd. Nododd Aelodau Annibynnol nad yw'r ffigyrau'n cynrychioli nifer y menywod sy'n cael eu cysylltu i sefyll fel ymgeiswyr, ac y byddai angen gwneud mwy o waith i'w hannog i sefyll etholiad.

Nododd yr aelodau yr adroddiad a'r newid tuag at wella amrywiaeth mewn democratiaeth yng Nghyngor Sir Ceredigion.

6 Presenoldeb mewn Cyfarfodydd Hybrid

Cyflwynodd Nia Jones, Rheolwr Corfforaethol y Gwasanaethau Democrataidd yr adroddiad i'r Pwyllgor gan nodi ei bod yn ofynnol yn ôl

Deddf Llywodraeth Leol ac Etholiadau (Cymru) 2021 i ddarparu opsiwn i'r cyhoedd ac i Aelodau fynychu cyfarfodydd wyneb i wyneb, neu o bell drwy fideo-gynadledda o fis Mai 2022.

Nodwyd bod presenoldeb mewn cyfarfodydd wedi bod yn uchel yn ystod y cyfnod rhwng Mai a Tachwedd 2022, gyda 64.6% yn mynychu wyneb i wyneb, 21.2% yn mynychu o bell a 13.4% yn methu â bod yn bresennol am sawl rheswm gan gynnwys bod ar ddyletswyddau eraill ar ran y Cyngor a salwch.

Nodwyd y gallai presenoldeb wedi bod yn sylweddol is, pe na bai'r opsiwn i fynychu o bell ar gael, a'i fod yn cefnogi ymdrechion Cyngor Sir Ceredigion i wella Amrywiaeth mewn Democratiaeth ymhellach trwy ddarparu cyfleoedd i'r rhai a allai fod â phwysau a chyfrifoldebau eraill, yn ogystal â lleihau'r ôl troed carbon sy'n gysylltiedig â theithio.

Nododd yr aelodau y byddai'n arfer da sicrhau bod y rhai sy'n mynychu o bell yn cadw eu camerâu ymlaen yn ystod cyfarfodydd a gofynnwyd am weithdy ar ymddygiad mewn cyfarfodydd.

Nododd yr aelodau yr adroddiad.

7 Amseru Cyfarfodydd - Arolwg

Cyflwynodd Lowri Edwards, Swyddog Arweiniol Corfforaethol y Gwasanaethau Democratiaidd adroddiad i'r pwyllgor gan nodi bod gofyn i bob Awdurdod Lleol gynnal arolwg ymysg Cynghorwyr unwaith y tymor ynglŷn ag amseru'r cyfarfodydd. Nodwyd bod y trefniadau presennol yn adlewyrchu canlyniad yr arolwg blaenorol, ac eithrio rhai cyfarfodydd yn cael eu symud o 9.30am i 10.00am er mwyn caniatáu'r tasgau ychwanegol sy'n gysylltiedig â sefydlu cyfarfodydd.

Yn dilyn trafodaeth, **PENDERFYNWYD** cynnal arolwg o Aelodau. er mwyn asesu eu dewisiadau ar gyfer amseru cyfarfodydd, yn unol ag Atodiad A o'r adroddiad.

8 Rhaglen Sefydlu Aelodau 2022

Cyflwynodd Nia Jones, Rheolwr Corfforaethol Gwasanaethau Democratiaidd adroddiad i'r pwyllgor yn amlinellu'r hyfforddiant, y gweithdai a'r cyfleoedd datblygu a gyflwynwyd i Aelodau rhwng mis Mai a mis Tachwedd 2022. Nodwyd bod sawl digwyddiad wedi gorfod cael eu cynnal ar sawl achlysur, sydd wedi creu pwysau ychwanegol i'r Swyddogion oedd yn rhan o'r hyfforddiant. Cafodd manylion presenoldeb, a manylion cwblhau cyrsiau e-ddysgu eu cynnwys yn yr adroddiad.

Nododd yr aelodau yr adroddiad.

9 Adolygiad Blynyddol Anghenion Hyfforddiant a Datblygu Aelodau

Cyflwynodd Nia Jones, Rheolwr Corfforaethol Gwasanaethau Democratiaidd adroddiad i'r Pwyllgor gan nodi bod Mesur Llywodraeth Leol (Cymru) 2011 a atgyfnerthir gan Ddeddf Llywodraeth Leol ac Etholiadau (Cymru) 2021 yn ei

gwneud yn ofynnol i Awdurdodau Lleol gynnig adolygiad blynyddol o anghenion hyfforddiant a datblygu'r aelod i bob Aelod o'r awdurdod.

Nodwyd bod templed hunan-asesu wedi'i datblygu sy'n adlewyrchu Fframwaith Datblygu Cymdeithas Llywodraeth Leol Cymru ar gyfer Cynghorwyr ac yn cynnwys manylion yr hyfforddiant a ddarparwyd. Nodwyd mai pwrpas yr asesiad yw canfod meysydd lle y gall fod angen hyfforddiant a chefnogaeth bellach, ac nad yw'n asesiad o'r Aelod unigol. Ar ôl cwblhau'r hunan-asesiad, bydd aelodau'n cael cynnig cyfweiliad un-i-un, a bydd adroddiad drafft yn cael ei gyflwyno i'r Pwyllgor Gwasanaethau Democrataidd gan ddarparu crynodeb o ofynion hyfforddiant pellach.

PENDERFYNODD Aelodau gymeradwyo

- a) templed y Cynllun Dysgu a Datblygu;
- b) y trefniadau ar gyfer cyfweiliadau un i un;
- c) bod adroddiad yn cael ei gyflwyno gan nodi hyfforddiant a chefnogaeth bellach sydd ei angen.

10 Rhaglen Flaen

Trafododd yr Aelodau eitemau ar gyfer Rhaglen Flaen, a oedd yn cynnwys y canlynol:

- a) Diweddariad o bresenoldeb o bell ar gyfer y cyfnod Rhagfyr 2022 – Mai 2023;
- b) Canlyniadau arolwg yr Aelod ar amseru cyfarfodydd;
- c) Adroddiad ar ganlyniadau hunan-werthuso Aelodau o anghenion hyfforddiant a datblygu;
- d) Hunan-Asesu Craffu.

11 Unrhyw fater arall y penderfyna'r Cadeirydd fod arno angen sylw brysgan y Pwyllgor

Dim.

Cadarnhawyd yng Nghyfarfod y Pwyllgor Gwasanaethau Democrataidd a gynhaliwyd ar Dydd Gwener, 24 Mawrth 2023

Cadeirydd:_____

Dyddiad:_____